

Szerkesztőségi iroda:
Rimaszombat, Losonezi-utca 24
sz. a. Ide intézendő a lap szel-
lemi részét érdeklő minden köz-
lemény és levelezés.

Bérmentellen levelek nem fo-
gadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:
Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:
R-szombat, Losonezi-utca 24.
sz. **Rábely Miklós** könyvnyom-
dájában. — Ide intézendők a
kiadó-hivatalt illető előfizetési
pénz-, hirdetmény-, nyilttér- és
felszólamlások.

Hirdetési díj:
Egy négy hasábos petitors tér-
fogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás
után 30 kr.

Nyilttér:
Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. — Az előfizetéseket legzélszerűbben posta-
utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

A pünkösdi ünnepén.

Mi lelte ezeket? . . . E kicsiny csapatja a szegény halászok, vámszedőknek, kik magokat a felfeszített mester barátainak és tanítványainak vallják, — bizonyára édes bortól részegedett meg! . . . Hiszen úgy elhuzódtak, szétszaladtak, mikor az a véres dráma történt, még a temetésen sem merték magokat mutatni. És most újra együtt vannak, fel mernek lépni nyilvánosan s oly figyelmet ébresztő a magaviselete mindegyiknek, — szemök tűzben ég, arcukon a szenvedély pirja lángol. Az egyikök — valami Péter nevű halászember — beszélni is kezd a sokaságnak. Meggondolta-e, hogy mit tesz? Én azt hiszem, hogy igen. Hej! sok álmatlan éjszakájába kerülhetett neki az a beszéd. Hallgassuk csak miket mond: atyámfiai! ideje már, hogy higgyetek abban, a ki úgy tanított, miszerint az Isten nem haragvó, s nem csak a zsidóknak ura, hanem minden embernek szerető atyja; s nem szemet szemért, fogat fogért, óh nem ez a principium, hanem a szeretet; ez a bazis, melyen az emberiség boldogsága nyugszik stb.

A mély meggyőződés, az igazságnak biztos tudata, s az ezekből származó lelkesedés, oly megkapó erőt kölcsönözött szónoklatának, hogy a jelen voltak közül többen aláírták mindjárt a mondottakat, az apostoli confessiót. Az első pünkösdben elvettett az a kicsi mustármag, melyből a keresztienység lombos fája sarjadzott fel.

Tünődve a régmúlt felett, keresem az emberiség történetében ama pünkösdi jelenet ismétlődését. S a lelkesedés ünnepét mindenütt ott látom, a hol és a honnét csak dicsőség, a szép és jó virága fakadott. Egy Columbus lelkesedik azon eszme mellett, hogy a föld körül hajózható s közben felfedezi Amerikát. Az angol watt, még gyermekkorában véletlenül rájön arra, hogy a forró víz párja a fazék fedőjét fel-felemeli, hogy magának rést nyisson s ezen feszerő mellett annyira lelkesedik, hogy a különféle gőzgépek megalkotója lesz. Galvani bolognai boncztanár 1790-ben a hirneves békálábszár kísérleteivel okot ad Vóltának, azon nagyjelentőségű felfedezésre, hogy két különemű fém érintkezvén, ellenkező villamossággal telnek meg. E mellett aztán annyira lelkesedik, hogy csuda

dolgokat mivelnek ma már az ő electricismusával Edison találmányai meglepik még a legműveltebb embert is. A pünkösdi jelenet, a lelkesedést ott látjuk ünnepelni az egyszerű polgárban, Washingtonban, kinek kezében a vesztett ügy zászlója diadalmasan kezd lobogni s Amerika kivívja szabadságát. Felhozhatnék számtalan esatákat, hol a lelkesedés vivott diadalt a zsódosok ezernyi tömege ellen. — Hazánk történetének minden lapján ott látom felírva — mint feltartó erőt — a lelkesedést. Mi volt 1848—49, hanemha egy hosszú pünkösdi, a lelkesedés ünnepe?!

A pünkösdi lelket látom, mindazon intézményekben, melyeket a korszellem a népek boldogítása érdekében létrehozott.

Azok az egyletek — melyek csak itt megyénkben is, különösen egy idő óta megszülemlettek, mind a pünkösdi lélek teremtményei, s mind hatalmas intenciók szolgálatában állanak.

Óh ama pünkösdi láng lobog ma is, fényt, melegséget árasztva maga körül. S nekünk még mindig nagy szükségünk van e tüzre, még mindig sok a tennivaló. Sugja meg kinek-kinek a maga lelke, hogy melyik mellett buzgólkodjék.

E pünkösdi lélek ösztönözze azokat kitartásra, kik ébresztő melegét érzik s hassa át azoknak keblét, kik még mindig szenderegnek!

Szabó Gyula.

Pár szó a földmives iskola kérdéséhez.

A „Gömör-Kishont” f. hó 7-iki számában „Földmives iskola Gömörben” című közlemény igen kellemesen lepett meg. annál is inkább, mert itt csakugyan életkérdés a kisbirtokos gazdákra egy a kor kívánalmái szerint szervezett ily szakiskola. Csekélységem már többször gondolkozott a megye kisbirtokos gazdaközönységét oly közel érdeklő intézmény létesítésének kezdeményezése felől; de őszintén megvallva szándékomban a megye gazdasági viszonyait eddig eléggé nem ismerő tájékozatlanságom gátolt. Most azonban részint közvetlen, részint közvetve e megye agriculturalis viszonyait ismervén, a gazdaság terén szerzett kevés ismeretemet azon őszinte jó akarattal közlöm az ügy tisztázása és minél alaposabb megbeszélése végett, melyet úgy az ügy maga, valamint az azt figyelemmel kísérő közönység megkíván azoktól, kik e megye gazdaközönységének szellemi és anyagi gyarapodását észszerű tanácseszel előmozdítani hivatvák.

Nem szándékom magamat irányadónak feltolni, vala-

— Ugy lesz, fiam!
— Attól a esengtyü-szótól, érzem, meggyógyulok.
— Hallani fogod édes fiam . . .
— A juhász elment ahhoz a kegyetlen emberhez, a kívül örökös ellenség. De már miért is ellenségek tulajdonképen? Eh bolondság, a közös legelő az oka, két juhász legelteti egymás elől a fű javát, ebből aztán bosszuság lesz, bosszuságból harag, haragból gyűlölség.
Délben zörgetett be a fekete major ablakán.
— Hallod-e, öreg fiéző Marezi! Én vagyok itt, a veres major juhásza, én, Koppantyu Demeter. Egy virágért jöttem.
— No hát gyere be, ha már itt vagy!
— Adod a lányt? Mi?
— Gyere be előbb, hadd lássam az ábrázotodat.
— Bolond vagy! Nem magannak kérem. A fiannak.
— Hát nem halt meg?
— Hiszen nem is beteg, csak gyenge.
— Azt mondják, száraz betegségbe esett.
— Hazudnak! — mondá Koppantyu Demeter mogorván.
— Pedig tegnap beszélte itt valaki, hogy haldoklik.
A vörös major juhásza felkaczagott, de bizony erőltette tette.
— Ostoba pletyka! Adod a lányt vagy nem?
— Nem adom, míg nem látom az ábrázotodat, te kevély kutya!
— Gyere te ki!
— No hát akkor itt várlak meg.
Leült egy köre az udvaron, hallgatta, mit suttognak az eperfa levelei, mint döngnek a méhek, mikor azt a sárگا himet viszik a esáppaikon . . . és nézte az isten tehenkeit a mint kijönnek a rögök alul sűtkézreznia a napra. Mégis csak szép ez a világ tavaszkor. Hogy nevet, hogy örül a természet! Minden élet előlről kezdődik benne! Csak az az egy sorvad benne. Fölugrott indulatosan, az ablakhoz ment s újra megzörgette.
— Hát jól van no! . . . bemegek hozzád.

mint az sem, hogy ezen természetileg gazdag megye ez időszert nem elég okszerű gazdálkodási rendszerének elmaradási okát kutassam, — pedig a tapasztalás a népek életében éppen azt bizonyítja, miszerint a szellemi haladással az okszerűség is halad nemcsak az ipar és kereskedelem terén, hanem a gazdaságén is; de igenis szándékom a létező nem helyes és okszerű viszonyok ismerete alapján megjelölni az utat, melyen haladva a kisbirtokos gazdaközönység, szakértelem és szorgalom útján nemcsak megmentheti magát, hanem takarékoság mellett biztosíthatja gyermekei jövőjét is.

Ha végigtekintünk e megye áldott hegyein és völgyein, az anyagi jólétnek alapját képező természetadta áldásait látjuk s mégis, ha bepillantunk utközben a gazdák udvarába vagy öljába . . . ott a romlásnak indulás, a szegénységnek gyorsan haladó nyomaira akadunk, mely ha nem segítünk rajta mihamarább, csakugyan a vándor botot adja kezébe. — Nem mondom ezt általában az alföldön lakó gazdákra nézve is, de igenis a felvidékiekre, hol egy-egy népes községben alig találhatni a koresmárosén kívül jó karban lévő épületet vagy gazdaságilag is használható.

Vizsgáljuk meg jól, hol látunk e megye kisebb gazdánál helyes arányt a szem és takarmány termelés között, mely az állattenyésztésnek s ez által mindenesetre a nagyobb jövedelemet képezi alapját, hol látunk okszerű trágyakezelést, mely a gazdaságnak aranybányája?! Sehol vagy igen ritkán, mint a fehérhollótt. Pedig ezek képeznek e gazdáknak ezen szeszélyes égalju vidéken a biztosabb jövedelem forrást nem a szemtermelés s plane olyan gazdasági növényekkel, melyek a melegebb fekvésű alvidéken igen, de itt ritkán érhetnek meg.

Tekintsük-e állattenyésztésünket? Ez egy össze-vissza kevert mindenféle, elhanyagolt, rendszertelenül táplált és gondozott valami, melyen megesis az embernek a szive midőn látja, hogy azon vézna, magát aligbiró állat még nagy terhet is kénytelen cipelni, maga és gazdája fenntartatása végett. Vagy szóljunk-e ily dus erdei legelő mellett a szép jövedelmet hozó tejgazdaság hiányáról, mely mint gazdasági ipar vajtermelésével eláraszthatna akár hat alföldi megvét s kizoríthatna több ezerre menő ilyenemű inportot. Vagy hol látjuk a talaj és égály viszonyainak megfelelő ipar és kereskedelmi növénytermelést oly mértékben, hogy a szükségleten felül piacra is kerüljön? Sehol!

Mellőzve egyebet, ezek is megmutatják az okot, mely ezen szegénységet előidézte s fenntartja, mely nem más, mint az okszerű gazdasági szakoktatás pangása. — Sokan azon balhiedelemben élnek ma is, hogy a gazdaságot tanulni felesleges, hisz arra a tudománynak nincs semmi befolyása.

Hát ugyan miért tanulják az ipart és kereskedelmet 3—4 évig, nem azért-e, hogy a ezészerű ujjításokat okszerűen felhasználva az adott körülmények között nagyobb jövedelmet érjenek el. Ezen bajon segíteni kell és pedig

Megnyomta a pitvar kilincsét, bement. A fekete major juhásza mereven az arczába nézett. Bizony össze-vissza volt az karczolja barázdával. S ezek a barázdák, mintha lerajzólnák láthatóan azt a szomorú képet odahaza. Nem volt már azon az arczon semmi kevélység, semmi gög, a veres major juhásza meg volt törve.

— Hát jól van no! — mondá a fekete major juhásza. Odaadom a leányt. Isten neki . . . legyen a tietek. Ő is bele fog egyezni.

— Hogy tudod?
— Az ő arcát is láttam tegnap és ma. Menjünk a kertbe, nézd meg te is Koppantyu.

A kertbe mentek. de Boriska nem volt ott. Apja a nevé kiáltotta, de a tájék nem adott feleletet, csak az Ipoly loesogott bele a némaságba.

— Nyilván az Ipoly fele felé ment virágot szedni . . . itt a nyoma a homokon.

Arra tartottak a füzesen át. A téglágető felől hatalmas süldő nyul szaladt egyenesen feléjük s aztán mintha az utjokat szelné keresztül, az özvegy Gálné luczernása felé vágott rézsunt.

— Rosz jel! — mondá a veres major juhásza.
— Nini, a Boris kendője! Bizonyosan elaludt a bokor tövében.

De Boreza nem volt ott, csak a kendője: az a galyba akadhatott meg . . . Mégis különös dolog, hogy ott hagyta. Most már a parthoz értek a juhászok. Az ereszkedőnél mintha két óriási tulipán nyílt volna ki a buja fű között, égen úgy piroslott messziről valami. Odamentek. A Boriska piros karmazsin eszűnjája volt . . . Az atya megdöbbenve kérde:

— Miért huzta ez le a esizmáját. Talán a lábat szoritotta, vagy talán . . .

A vén Koppantyu Demeter kiegészítette a sötét gondolatot.

— Vagy talán nem akarta magával vinni oda, a hova ment . . .

TÁRCZA.

Két major regénye.

Írta: Mikszáth Kálmán.

Biz a szegény Gyuri oda van. Ott fekszik a bundán az eszterhaj alatt, már félig a sír. Sápadt arcán kerek piros foltok vannak: Szent-Mihály lovának a kantárkarikái. Az inye is akár a rózsá.

— Rosz jel! — mondják az ápoló asszonyok, kik ilyenkor tele vannak szóval, tanácseszel. Itt van ni. Az apák haragja átokká nőtt meg a gyerekeknek. Szerelem lesz az oka, ha megbal . . . Hanem valami nagy öröm még tán segíthetne.

Az öreg juhász is azt gondolja.
— Ide ballgass, valamit gondoltam, Gyuri . . . Megteszem a kedvéért. Nem bánom, megteszem. Megalázom magam a fekete major juhásza előtt. Tudhattam-e, hogy olyan nagyon szereted Boriskát? Gyerekek néztelek, észre nem vettem . . . nem akartam észrevenni. No de most már ne busulj, nem ellenzem tovább, megkérem a kezét.

Az aszkóros legény arcán mosoly jelent meg, gyöngye. bágyadt. Fejét fölemeli s félkönyökére dől az ócska bundán. Az is új volt valaha és virágos . . .

— Még ma. Ugy-e még ma, édes apám?

— Mihelyt a nyáját kihajtom az „Ordas“-ba, ott rábízom addig a bojtárra, míg én eiszaladok a fekete majorba. A beteg halás szemeket vet az öregre s elmélázva kérdi:

— Mikor kerül kend vissza, apám uram?

— Naplemente táján . . . valamivel előbb, mint egyébkor.

— Nehéz lesz kivárni! — sóhajtja a fiu. Hanem egyre kérem; van a Boriska apjának négy esengője, . . . ösmorem a hangjukat . . . ha jól végezte a dolgát, ha a leányt ideadják, kérje el a esengőket, kösse a négy vezérürü nyakára, — hogy én messziről hallhassam,

mig idő van rá. Gyógyítsuk a beteget addig, míg a gyógy-
szert beveheti és egészségére válik, mert midőn már vég-
leg elgyengült . . . akkor késő a kezelés.

E bajon nézetem szerint is egy jól berendezett, a
gazdasági ismeretek elveit a gyakorlattal párosító földmives
iskola segíthet. Hogy mily üdvös hatása lehet ennek az
okszerű gazdaság fejlesztésére példa rá Belgium, Schweiz,
Württemberg, Hollandia, Franciaország, stb. Bizonyára a
gazdasági egyesület is a nagy horderejű jövőtől áthatva
tette meg ez irányba a lépést.

A földmives iskolák irányát és tanulóinak előképzet-
tségi fokát illetően különböző nézetek uralkodnak ország-
szerte. Itt még erről nem hallottam semmit. Sokan egy
ehablon szerű eljárást vesznek fel irányul s arra akarnak
országszerte földmives iskolát szervezni; némelyek megelé-
gednek az elemi iskolák végzése utáni 12—14 éves ifjak-
nak egy két éves gazdasági szakoktatásával, miben annyi
ratio van, hogy a fiúk a tanultakból nem felednek annyit,
de testileg nem képesek a gyakorlati kézfogások és mun-
kák teljesítésére.

Részemről, ha már alapos gazdasági ismeretet kell
terjeszteni s a kis és középbirtokos osztályt a kor kívánalma
és saját jól fogott érdeke szerint bevezetni a gazdálkodás
ész és gyakorlati folytatásába; az utóbbi nézetnél tovább
mennék s nagy súlyt fektetnek azok kiképzésére, kik mint
kibirtokosok vagy bérlok otthon maradva a kevésbé tanul-
takkal okszerű eljárásukkal és magyarázásokkal követésre
méltó példát adnának, vagy pedig nagyobb gazdaságokban
mint gazdasági gyakornokok alkalmazást kapnának, vagy a
mi megtörténhetik e téren tanulmányaikat tovább foly-
tathatják.

Ezek szerint az elemi iskolába nyert képzésnél többet
kell kívánunk s én elfogadnám a gymnasium s polgári
iskola IV. osztályát rendes felvételle. Véleményem nem
zárja ki azt, hogy olyanok is ne volnának felvehetőek, kik
csak elemi iskolát végeztek, mert ezek is elérhetnek oda,
hová a többiek, csak nagyon természetes — hosszabb uton
azaz két év helyett háromt kellene ott tölteni, melyből az
első év előkészítő évként volna tekintendő. Sőt tovább me-
gyek és olyanokat is felvehetőnek tartok, kik annyi elő-
készítéssel sem bírnak, az ilyenekből lennének aztán az
értelmes, megbízható gyakorlati udvarbírák nagyobb gaz-
daságokban.

Véleményemet egyszerűen azzal indokolom, hogy bár-
mily egyszerűen és népiesen tanítsuk is az elméleti ismer-
teket, azoknak mégis a természettudományok alapján kell
taníttatniok, mert csak úgy terjeszthetjük az okszerű gaz-
daszatot a nép között, ha képes felfogni és megérteni is a
természetet és vegytannak a gazdaságra alkalmazott elveit.
Természetesen azt mondanom sem kell, hogy itt nem rend-
szeres szaktudományok, hanem azokból a növendékek jövő-
endő életére szükséges szakismeretek tanítandók, felvilá-
gosítván őket a gyakorlatban az elméletileg tanultakról.

Azt mindnyájan tudjuk, hogy ilyen szakiskolákban
nem a tudomány művelése, hanem az ismereteknek minél
széles körben leendő terjesztése a cél, s azért az oktatás
módját és szervezetét nem a tudomány rendszere, hanem
legnagyobb részben a helyi viszonyok figyelembe vétele s
az élet szükségletei szabják meg, s éppen azért nem hely-
esellhetném azon előttem igen fontosnak látszó kérdés
mellőzését, hogy valjon elég-e ha a gazdasági szakitanító
csak gazdasági szakember vagy pedig egyszersmind paedago-
gus képzett, s a tanítás embertani elveiben gyakorlott
nevelő is? Én teljes meggyőződéssel ez utóbbi mellett
vagyok.

Eddigi tapasztalások szerint az ilyen szakiskoláknál
a hátrányos következmények onnan származtak, mert az
intézet és tanítás egyáltalán nem paedagogiai elvek szerint
szerveztetett, sőt a tulajdonképmi nevelésre gond nem for-
dított, és mert a tanulók alkalmazásánál kiválólag a szak-
ismeretet s gyakorlati ügyességet veszik tekintetbe, a paed-
agogiai képzettséget s a didactiai ügyességet figyelmen
kivül hagyják.

A nevelés-tanítástani képzettség nélkül levő ily gy-
akorlati szakértők érték a maguk dolgát, elég gyakorlati
ügyességök és szakismeretük van, sőt azokat elő is tudják
adni . . . Azoknak, kik már értenek a tárgyhöz, vagy fej-
lett s művelt emberek; de ritkán tudják megtanítani tár-
gyukat azoknak, kiknek nemesak tanulmányozásra, hanem
még általában tanításra van szükségök.

A fekete major juhásza lehajtotta a fejét és nem merte
megkérdeni, hova érti. Szótlanul, megmeredve néztek a
vizbe. A pajkos Ipoly nem törődött velük, vigan loesogott
tovább . . . de nem fecsegett ki semmit. Pedig talán tudta,
miért huzta le a piros rímás eszimat az a szomorú, szép
leány. Mert nem volt rá semmi szüksége: az angyalok
meztőláb járnak oda fenn . . .

Lábujhegyen járnak a veres majorban. Gyuri rosszab-
bul van, hegy a szobában fekszik s figyel, hallgatózik. „Jaj,
a juhok jönnek.“

Hiába magyarázzák neki az öreg asszonyok, hogy
még nincsen este, minduntalan ki kell nyitni az ablakot,
maga lássa, hogy még teli kézzel szórja a nap fényét.

„De lassan megy az idő! Menjének nézzék meg por-
zik-e már az ut, érkezik-e a nyáj!“

De hisz még dél sinesen.

Nem bánja már ő azt, talán nem is érti. Egyszerre
nagyot csuklik, feje erődenül hanyatlik a párnára, szeméit
behunyja:

— Hallom a csengőket . . . suttogja — hallom,
hallom . . .

Édes mosoly pirostja meg arczát, de csakhamar aztán
kékes ónszín váltja azt föl.

. . . A csengetyűk mindig közelebb, közelebb szol-
nak. Már az érkező bírkák robaját is hallja. A négy selyem
űrű vigan ugrádozik a nyáj előtt . . .

Behunyt szemé látja, még egyszer fölnyitná, de az
már csak a fehérje, még egyszer szivná a balsamos leve-
gőt, de az már csak hörgés . . .

Este megjött a nyáj, szomorun csilingel az egyetlen
csengő. A négy vezérűrű nyakán nincsen semmi.

— Csakhogy megjöttél öreg Koppantyu.

Kedvetlenül dobja le magáról a bundát.

— Megjöttem, de nem szólnak a csengők, hogy a
hangjuktól a fiam meggyógyuljon.

— Gyere be csak! Hallotta az már a szavukat dél-
ben s meg is gyógyult tőle!

Ezen baj kevésbé észrevehető akadémiákon vagy ott,
hol felhőkkel van dolga az embernek s csupán szakérte-
lemmel kell előadni a tárgyat, mint a kisebb koru s fej-
letlen tanulóknál. Itt aztán sokan azzal állanak elő, hogy
„nem lehet ezen tárgyakat még ily ifjaknak tanítani!“ De-
hogynem, csak tudni kell tanítani is, nemesak praecogalni.

Ha az elmondottakat az érdekeltek szives figyelemre
meltatják s jó akaratú megjegyzésekkel a tén téves helye-
ket kiigazítva, nézeteimet helyeslik: leszek bátor egy ily
irányú földmives iskola tervezetét illetékes helyre beadni
vagy itt közölni. (Kérjük. Szerk.) Addig is az igen tisztelt
kezdeményező gazdasági egyesületnek ezen fontos tárgy
szerencsés megoldásához sikert kíván.

Nagy-Rőcze, 1882. május 20.

Tarcsali Endre. polg. isk. tanár.

Faragászat és botkésztetés Góson.

A munkát mint nevelési eszközt nevesebb paedago-
gusok már a mult században ismételve hangsúlyozták, itt-
ott különösen árvaházakban annak tanítását be is hozták.
De ezek úgy külföldön mint nálunk csak kivételes esetek
voltak. A kézimunkatanítás vagy ipari oktatás első nyomait
házánkban a kishonti ág. evang. esperesség 1797-ben
kiadott nevelés-oktatási rendszerében leljük, mely a nevelés
egyik céljául tüzven ki a munkássághoz való okta-
tást, erről a következőket mondja: „Gyakorolják magukat
a tanulók hasznos művekben, melyek nekik mint leendő
gazdáknak szükségesek leendnek. Így például gyakorolják
magukat a kertek művelésében, oltásban, méhekkel való
bánásban, selyemtenyészésben. a gyapju kezelésében és
kenderfonásban stb. tekintvén mind e mellett a körülmé-
nyeket. Főképp pedig üdvös leendő az építésben való gy-
akorlás. Építsenek gyermeki felfogásuk szerint illendő mé-
tékekhez szabva kis kőházaeszkákat, ügyeljenek e mellett
azon hely minőségére, fekvésére, a melyen ilyen házaes-
zkákat építeni szándékoznak, egyszóval minden előforduló
körülményeket vegyenek figyelembe. Ezt pedig csak más
multság helyett kell a gyermekekkel végeztetni.“

Ezen a magyar népevelés-történetében fontos moz-
zanat után azonban a legújabb időkig alig történt valami
ezen a téren. Csak most kezdjük belátni, hogy a tanítás
csak egyik oldala a nemzeti nevelésnek s hogy a mun-
kára való nevelés teszi egyedül az embert képessé élet-
hivatása teljesítésére, fejleszté szellemi és testi képességeit
egyaránt, vezetni önálló keresetre, képesíti vagyonszerzésre
és biztosítja függetlenségét, szabadságát. Ki a munkát zsonge
korában nem szokta meg, hamar letéved az erény utjáról,
mert a keresetképtelenség, életfentartási gond oly lépésekre
indítja, honnan a rendes életmódhoz való visszatérés nincs.
Bűn és gyalázat kísérik a munkátlanságot.

Ilyen s ezekhez hasonló gondolatok ébredtek fel ben-
nem, midőn legközelebb Góson megfordulván s ezen köz-
ségben működő tanító Prunyi Pál e téren kifejtett törek-
véseire figyelmessé tetetvén, iskoláját s illetve az ebben
levő tanműhelyt meglátogattam.

Prunyi Pál tanító többi falusi társait megelőzőleg,
mert örömmel értesültem, hogy a kézimunkatanítás me-
gyénkben általában örvendetes módon terjed, már évektől
fogva tanította a fiukat kosárfonásra, a leányokat neje által
különböző női munkákra, ez utóbbiakat az orsz. nőparkiállítá-
sra is küldte s díesőró okmányt nyert. Tavaly a rimas-
zombati műmetsző iskolában elsajátította a botkésztét,
melyre azóta a nagyobb fiukat tanítja. Egy-két reszelő teszi
az összes szerszámot, a fiuk szerdán és szombat délután
foglalkoznak vele s az eredmény már is olyan, hogy 60—70
csinos politirozott sétatobot állítottak elő. Kezdeménynek
igen szép siker. A fiuk kedvvel dolgoznak, az eladásból biz-
ton remélhető jutalom kedvüket fokozni fogja s egy kis ki-
tartás illetve ápolás mellett jövedelmező háziipar fog kifej-
lődni. A faragászatban is gyakoroltatnak a fiuk s már esi-
nos képeretek, gyufatartók stb. készültek. Ki a népevelést
igy mozdítja, megérdemli, hogy törekvését, önfeláldozó mű-
ködését az érdekeltek körök köllően méltányolják.

Az ilyen működés nemzedékekre áldáshozó, de az
uttörőnek ritkán jut osztályrészül, hogy fáradozása teljes
sikerében, a csak évtizedek múlva látható eredményben ő
maga is gyönyörködjek. A helyett inkább közöny, guny,
irigységgel kell közdenie, melyből mindig és mindenütt
kijut annak, ki valami újítást létesít.

Pedig ilyen kezdeményezésnél inkább támogatásra
lenne szüksége egy szegény falusi tanítónak. Anyag, szer-
szám, minták mind pénzbe kerülnek. A paraszt pedig nem
áldoz, ha az ő érdekében is fáradozik valaki.

Nem hagyhatom azért említés nélkül, hogy a gömör-
megyei házi ipart és iparoktatást terjesztő egyesület 30,
a község 10 frrtal járult a szükséges eszközök beszerzése s a
tanító rimaszombati költségeihez. Gál János ur pedig s más-
sok nyers anyaggal támogatják ezen szerény, de következmé-
nyeiben kitartás mellett nagy fontosságú működést.

Bár minden falusi iskolában követnek ezen példát.
Nagyobb hatása lenne az iskoláztatásnak s azt tartom, hogy
ilyen gyakorlati irányt követne, ugymint teleen megfelelő
ipart, nyáron gazdaságot, kertészetet tanítva, nem kellene
a 13—15 éves ismétlő tanköteleseket, kik legalkalmasabbak
ezek tanulásra, bottal hajtani iskolába. **Vendég.**

Vidéki levelezés.

Simoni, 1882. május hó.

Majd aprilist akartam írni. Mert elhídjé t. szerkesztő
barátom, hogy mikor e sorokat írom, kriminalis rosz idők
járnak, a fogam vaczog, didergék szobámban. Notabene
korommal nem tartván összeillőnek a május hóban való
fűtést, kályhámot rég pihenőbe helyeztem, szégyenszemre
csak nem hozhatom vissza, így nincs más hátra, mint mel-
leg télikabátba burkolózva, hallgatni a már egy hét óta
folytonosan dühöngő, fagyos észak-nyugoti szél zugását.

De eltekintve fázékony egyéniségemtől, van ez idő-
járásnak komolyabb oldala is. Ez a mi vidékünk ugyanis,
főként és kizárólagosan földmívelésre van utalva, jó minő-
ségű földjeit nagy gondnal és szorgalommal műveli, mun-
kássága folytán, a két pompás tavasi hónap márczius és
április mellett nagyszerű kilátásai is vannak a jövőt, az
aratást illetően. De lehet képzelné azt az aggodalmat, mit
most érez, mikor este lefekszik a gazda, nem tudja nem
fagy-e el szép reménye, rozsa, mely már virágozni kezd,
kapásvégye, mely már kikelt. Eddigélé szórványosan fa-

gyott krumpli, bab. Adja isten, hogy mikorra e sorok nan-
világot látnak, Orbánon is — a szőlős gazdák e remén —
átésve, azt mondhasza az olvasó, álmódta a félelmet bará-
tom, az a kis fagy még nem tett nagy kárt, gyönyörű
időnk van, vigan megyünk az aratásnak!

Vigan ám, ha a jégtől is nem kellene félni — mondom
én ezekre. A jég ellen ott a sok biztosító egylet, tessék
megragadni a jó alkalmat — lesz rá a replika. Nagyon jól
tudom, ösmerem ennek előnyeit. De még ez a mi földmí-
ves népünkél nem vált vérré. A mi községünk az „első
magyar általános biztosító társaság“ helyben levő ügynök-
ségénél biztosít is, de nem teljes számmal, csak 4-ed vagy
5-öd részben. Hja! mért nem tették népszerűvé ez intéz-
ményt? Kérem, e részben nem terhel mulasztás; hanem én
azt hiszem, hogy dacára a csekély biztosítási díjnak, nem
annyira ezt, mint a mindenféle adót, kiadást — sokalja, s
mohamedán fatalizmussal néz a jövőre.

Lépjetek be a gazdasági egyletbe, mint tagok a biz-
tosításoknál kedvezményben részesülhettek. S ez már helyes
tanács, elfogadom, illetve elfogadjuk. Most vannak a tanács-
kozások folyamatban e tárgy felett, az olvasó-egylethez kül-
dött alapszabályok felolvasattak s a jóra való egylet kész-
nek nyilatkozik a belépésre; de hát Rómát sem építették
fel egy nap alatt, nem oly könnyen megy az, mint az urak
gondolják, előbb még bizonyos differentiakat kell kiegyen-
líteni, aztán ha egy meg fogja kezdeni, hiszem, hogy többen
fogják követni a példát, kivált ha — csakugy sugva mon-
dom — az a nagy buzgóságú szaktérfitu az elnök, vagy
más befolyásos központi egyén, személyes jelenlétével tisz-
telné meg falvainkat.

Szóval beállanánk bizony mi, csak ez a sok kiadás,
szaporodó adó . . . Ad vocem adó. Van az egyházak nyakán
valami „aequivalens“ magyarul egyenértékű adó. No hát ez
a cifra nevű es teméntelen értelmet kifejező (?) adó hogy
hogy nem, ez idén háromszorosa emelkedett; pedig a jö-
vedelem nem gyarapodott. Az okát megmagyarázta ugyan
egy uri ember és én meg is értettem, de fel nem foghattam.

A hideg május méhéinket nagyon megviselte, több
köpüvel ki is vészett. Merész combinatio lenne most májusi
s jó rajokat várni. S csak sajnálni tudom egyik helybeli
barátomnak az idénre teljesen kárba vészett fáradságát, ki
egy Kühnétől hozatott Dirszonféle kas után 5 db esínált
a „káté“-ban foglalt utasítás nyomán, ugyancsak önkészítette
köpü prés segélyével.

Ad revidere.

ó—a.

Színház.

Szombaton (máj. 20.) „Melyenek a mai nők“ énekes
életkép adatott. — E mű, melynek találó alakjai az élet-
ből vannak ellesve s a társadalom egyes rétegeiben élő
ferdeségeket tünteti fel vegyítve azzal, a mi szép és boldo-
gító, kiváló figyelemre érdemes. Ehez járult még a kifogás-
alan előadás, melyben ez igen jeles szüntársulat némely
tagja valóban excellált. Hegedűs a gazdag ernyőkészítőt, ki
birneves feleségre vágyik, Bieskay Julesa a világban jártas,
de a boldogságot nem a világ zajában, hanem a csendes
esaládi körben kereső és feltaláló nőt élethíven mutatták
be. — E. Szabó Gyula asztalos mesterében az életet láttuk
színről-színre, még pedig azon életet, mely tanyát üt ott,
hol a nő valódi hivatásáról megfeledezve, a világzajában
vész el. Dombay és Pálfi feleség és férj a nagyvilági mű-
vésznők zaklatott életet tüntették élénk, míg Dombay mar-
quisában a művészi tökély legmagasabb fokát láttuk. Bár az
eredetiben oly pattogó szójátékot a fordító vissza nem ad-
hatta kellő mérvben s így egyke jelenete e műnek ellapul,
mindazáltal az előadás egyike volt azoknak, melyekről
közönségünk igen-igen megelégedve távozott.

Vasárnap, (máj. 21.) ismét kedveskedni akart a
szinigazgató közönségünknek „a vidéki szinpadok megelő-
zésével“ Balázs Sándor „A körösi lány“ 3 felv. népszin-
művével. Sajnáljuk a költséget, melyet magának a darab
megszerzése körül okozott és a fáradságot, melylyel szín-
szemeink a mű badarságait annyira-mennyire élvezhetővé tették.
Egyetlen abszolút becsü eselekvénye sines, mely a valódi
népszinmű értékét biztosítaná. Az, hogy Orszikét eljegyzí
Kaczér G., a gazdag házúr, hogy az ekkor megérkezett
Mari szakácsnőt, a „körösi lányt“ daliért megszereti, ki
különbén Nagy Gergelylyel, állítólag unokatestvérével jött
szolgálatba Kádárékhoz és csak úgy marad nálok, ha
Gergely is kap munkát gazdájánál, hogy aztán Kaczér Mari
követítésével a jegygyűrűt Orszikének visszaadja, mialatt ez
Gergelyre vetvén szeméit, egymást megszeretik s eljegyzik,
végre hogy Mari mellőzve mindamellett Kaczér ajánlatát,
mely szerint feleségül megkéri, várja az ő régi hitelen
Jánosát, ki végre félkézzel, mint kintornás megő és
Mari így is szereti s feleségévé lesz, — képezi a népszinmű
meséjét. Hiába keressük benne a Szigligeti, Szigeti, Tóth
Ede s mások jellemeit; de még nyelve sem az, mely a
compositio hiányait feledtetné, mert az nagyon alant járó
nyerses, pórias. Talán dalai . . .? Ezekben sines köszönet.
A körösi lány notáján kívül alig van mit kiemelni, jobbra
rég, elavult dalok. Aztán mivel járulnak a főeselekvény-
hez (?) az oly szerepek, mint Tibula és Tibuláné, kiknek
jelenete a háttért még sötétebb színebe borítják vagy mi
összefüggésben áll Szikra, a rendőrbiztos és Verai poeta?
A czimszerepben Pálfiné (Mari) tünt ki élénk játékaival,
de egyik dalban hangja kissé kiközkött. Jó lesz arra
zenekíséretnek nagyobb figyelmet fordítani. Kövíné (Or-
s'ke) naív szerepének életet igyekezett adni. Comicus alak-
ját Hegedűs Zs. (Peti asztalos legény) oly elevenességgel
adta, hogy a vasárnapi közönség nagyon jól mulatott rajta.
Dombay (Kaczér Gáspár) helyeseu oldotta meg feladatát.
E. Szabó Gyula. (Kádár János) és Rózsáné (Katica,
felesége) unalmas szerepeit eléggé jól tölték be. Kár lesz
egyébiránt ily darabokat csak azért, mert újdonság, más-
szor fölvenni a műsorba. Közönség nem tölté meg egészen
a házat. — A színlapon jelezve vannak azon újabb darabok,
melyekre az előkészületek folynak: Ezt az előzékenységet a
közönség elismeréssel veszi. Megjegyezzük azonban, hogy az
a magyartalanság: „Kezdeté pont 8 óraker“ sérti a sze-
met; magyarul: „Kezdeté 8 óraker pontban.“ Ezt csak
úgy mellékesen.

Kedden (máj. 23.) ismét egy újdonság, Szigeti J.
„Rang és mód“ című 3 felv. eredeti szinműve, még pedig
a javából. Egy életkép, mely — fájdalom — napjainknak
hű tükré. Középnemes esaladból magas állásra emelkedett
Bannai Gábor is áldozatává lesz oly nőnek (Clarisse), kit
a hiuság, a nagyravágyás, a rang elszédít és örvénybe

taszt. A férj a roppant költségeknek nem tudván útját állani, adóságot-adóságra halmoz s midőn a hitel — ez utolsó forrás — is kiapad, hogy legalább pillanatra megmentse nevét a gyalázattól, sikkasztó lesz. De a hír szárnya kél s vizsgálat alá kerül a pénztár, melyet kezel. A megsemmisülés küszöbén áll. Epen javában tartanak az előkészületek a fényes estélyre — melyre a háziasszony ugy szerez pénzt, hogy ékszerrel vásárolj hitelbe s ötöd árért elzalogosít. — midőn a sok szíves meghívásnak engedve megérkezik Bannainak egyszerű kurta nemes, de gazdag nagybátyja. Gerő, nejevel és Sándor fiukkal látogatába. A szíves látás örömeiből azonban csakhamar kiábrándul mind a három a gögös urnó megjelenésére. Ez végig sérti a rokonokat. Csak Irma, Bannai szeretetreméltó leánya érez öszintén. Irma és Sándor hamar megértik egymást. De a veszfellegek Bannai Gábor fejé felett mind erősebben tornyosulnak. Erzsébet az egyszerű asszony lesz mentő angyala. A nyolcezer forintot, mi a pénztárból hiányzott, előteremt s megmenti a szerencsétlen családot, habár Irma halála által akarta már atyját megmenteni a bizonyos bukástól, így juthatván atyja azon örökséghez, mely elég lett volna a hiány fedezésére. A nehezen kiengesztelt rokonok végre Sándor és Irma szerelmében találják föl boldogságukat. Megragadó jelenetei a darabnak valóban művészi kivitelűek, különösen midőn a büszke s most megaláztatott urnó az egyszerű asszony előtt térdre hullva bocsánatért könyörög s ez nemes jellemével uralkodik fölötte. És e remek színmű keresztülvitele színészeinknek nagyszerű sikerült. Völgyi Györgyné (Clarisse) a gög, a nagyravágyás hű személyiségével párhuzamban állott. E Szabó Gyula (Bannai Gerő) ezen minden ízében törő mérszert magyaros jellemű képviselője. Dombay (Bannai Gábor) jól fölfogott nehéz szerepében épen úgy kitűnt, mint Rozsáné (Erzsébet) egyszerű gondolkodású magyar asszony. Hegedűsné (Irma) naív kedvességével emelte érvényre szerepét. Kövyben (Sándor) is megvolt a bensőség. Völgyi Gyula (Auenburg) művészileg alakítá át a magyarul hibásan beszélő öreg grófot, ki deszaouláni jött Bannaiekhöz unokájának Eltei Oszkár bárónak Irmaival való házassága hírére. S ha Pálfínét (Mariska) még kiemeljük, a főbb szereplőket elősoroltuk, bár a többi is díszreteresen játszott. Hogy a vendégek csak a színlapon szerepeltek, jele, hogy a darab meg volt rövidítve, mi azonban a lényegen ugy sem változtat. — Sajnos, hogy a vasárnapi darab ritkítólag hatott a közönség soraiba. Igazán élvezetes egy este volt.

Csütörtökön (25.) Pailleron E. 3 felv. valóban kitűnő vigjátéka „A hol unatkoznak“ került színpadra telt ház előtt, hol pedig épen nem unatkoztunk. — Céran grófnő palotája tudomány és művészet képviselőinek (?) központja, melynek légkörében nem esoda, ha mind maga a grófnő, mind Watson Lucy az idealismus rajongó hívei lettek, ellentétben a már épen nem fiatal hatvan éves Réville herezegnő realis fölfogásával. Saint Réault fölvásásában beakarta bizonyítani, hogy atyja találta volna föl a bölcsek követ s ő annak egyedüli birtokosa, míg Bellae tanár szédületesen bölcsekedő eszegesei a platói szerelemlől képzették a mű comiciamát. Az alatt azonban, míg a fiatalok képzelt ösz költő Des Millett olvasta tragoediáját, egy rózsaszínű levélke, melyet Bellae Lucyhoz intézett, nagy bonyolalmakat okozott. Ez adott ugyanis alkalmat rá, hogy a légyottra a grófnő és a herezegnő az üvegházban lesbe állottak. És a gyanusított Susanne helyett jön Raymond és neje, hogy kárpótlást vegyenek, miért a bon ton miatt — külön levél elszállásolva — oly sokáig nyilatkozatot nem adhattak érzelmeiknek. De hallga! a neszre félre kell vonulniok, hogy egy eredeti jelenet tanui legyenek. Jött Lucy és Bellae. Ez kedvence témáját variálta, hogy végre Lucynek is fönyült a szeme. Egy harmadik találkozás Céran Roger a grófnő fia szerepelt a gyermekded naív és félreértett Williers Susanne-nal, kit Belaceal találkozni hitt. A megoldás a herezegnő kilépésével történt, midőn az egymást gyanusító szerelmek egymás karjaiba jutnak. — Rózsáné (Réville herezegnő), Dombay (Bellae), Hegedűs Zs. (Raymond), Dombayné (Raymondné) osztottak az este sikerében. Pálffy (C. Roger), Hegedűsné (Susanne) Kövyne (Céran grófnő) alakításai teljesen kiegészítik a többi szereplőkkel kerekdedd, plasticussá domboríták ki az előadást úgy, hogy a közönség meg-megújuló tetszésnyilvánítása azt a következtetést engedi, mikép a szellemes darabok színpad hozatala másszor is biztosítja a teli házat.

Hírek és vegyesek.

Fölvívás. A „Gömör-Kishontmegyei gazdasági-egylet“ összes tagjait, nem különben minden egyes körjegyzőt és néptanítót mint az egylet kinevezett tagjait van szerencsem a folyó évi június hó 18-án délelőtti 10 órákor Tornallyán a szokásos helyiségben tartandó nagy-illetőleg közgyűlés tisztelettel meghívni, melyen főleg az egylet, illetőleg az igazgató választmány egy évi működésének eredménye, nem különben a múlt földmívelési minisztérium leirátanak, valamint a gazd. gyűlés határozatainak miként történt fogamatosítás lesz elősorolandó s a közgyűlés megbirálása alá boesátandó. — P.-Apáti, 1882. május hó 24. Vajda Gyula, gazd. egyl. titkár.

Meghívás. A „Rimaszombati Dalárda“ az alapszabályok értelmében hónap azaz folyó hó 29-én d. e. 11 órákor tartja a községi iskola nagy termében évi rendes közgyűlést, melyre dalárdánknak ugy működő, mint pártfogó tagjait és a dalnak minden öszinte barátját tisztelettel meghívom. Rimaszombat, 1882. május 28. Bodor István alelnök.

Báró Kemény Gábor földmívelésügyi miniszter folyó hó 25-én megtekintette ajnácskői birtokát, honnan Erdélybe utazott a hely. hitv. egyházkerületi közgyűlésre.

Jutalomjáték. F. hó 31-én lesz a Dombaynénak, e közkedveltségű művésznőnek jutalomjátéka. — Előfoglalja adni: Schaffer világhírű művét „Sakk a királynak“. — E mindenesetre élvezetes előadásra felhívjuk a nagy közönség figyelmét.

A helybeli kiseddóv-intézet növendékei folyó évi június 4-én tartják tavaszi multságukat a „Szechenyi-kert“ben. Belépti díj 20 kr. — Kellemetlen idő esetén a multság következő vasárnapra halasztatik.

Jolsván e hó 29-én Margittai D. „Cserebogár“ című 5 felv. énekes színművét adják elő a műkedvelők az ottani nőegylet javára. Az előadást tánc követi.

A harmadik majális, melynek Orbán napján kell vala megtartatnia, elmosta az eső. Valamiképen meg kellene kérlelni az égietek, ámbár a gazdák azt mondják, többet

ért ez eső, mint száz majális. Nem polemizálunk, hanem ha egyszer kiderül, mi is kivesszük részünket.

Megfagyott egy egész szarvasmarhaesorda e hó 16-án a lipőcei hegyekben (Sárosm.) — a mint a „Felv. Közl.“ írja — sőt a pásztor is meg volt dermedve, de életre hozták.

A rimaszombati nőegylet f. hó 25-én tartotta évi rendes közgyűlését. A gyűlésnek tárgyát a múlt évi számadások megvizsgálása, a gondnokolt árvek bemutatása, a jövő évi tisztségviselőknél és választmányok megválasztása s több lényeges indítvány képezte. — A múlt évi bevétel volt 1114 frt 40 kr., mely összegből gondozás és segélyezésre 632 frt 62 kr. fordították. 119 frt 61 krt a nőpar-kiallítás emésztett fel, 250 frt tőkésítették s így készpénz volt május 1-én 112 frt 17 kr. — A vagyonszaporodás ez évben 186 frt 05 kr., tőkekészlete 14589 frt 42 kr. — A gyűlés fénypontját az árvek bemutatása képezte, kiknek mindenike az egylet tagjai közül nyert anyát, s könyvtől ázott arezezal hallgatta az új anya biztató és bátorító szavait. — A tisztikar következőkből alakult: Elnök lett Farkas Abrahánné, alelnök: Raisz-Marikovszky Emma, igazgató: Dapsy Viktorné, közgyűlési jegyző: Liska Józsefné, választmányi jegyző: Samarjay Jánosné, titkár: Baksay István, pénztárnok: Terhes Pál.

Dobóczán egy gazda rozsaút hizát javítgatván, a különben sem biztos alapra álló ófalat megmozdult. Erre a háziasszony, hogy a pallást a mozgatható terhekől gyorsan megszabadítsa, fölsietett s egy terjedelmes edényt hozott, mely telve volt sárgakásával. — De munkája közben oly közel talált menni a dűlőben levő falhoz, hogy az meg-ingott s a nő terhével maga alá temette. — Kiásták ugyan söt másnap dologhoz is látott, de a kapott belsősérülések következtében negyednapra meghalt. A férj ugylátszik hamar vigasztalódott, mert a temetés után rögtön jegyet váltott egy másik nővel s háromhet mulva a fal is fel leend építve s új asszony is lesz a háznál.

Curiosum. Jogászaink becses figyelmébe ajánljuk a következő curiosumot. Tepper L. és neje be lön perelve a Gácsországbán fekvő kolomeai es. kir. bíróság előtt. Az alperesek az idézést későn kapván, a tárgyaláson nem jelenhettek meg, minek következménye makaesszággal okadott peresztés lett. Ez ellen alperes semmiségi panaszt nyújtott be, mely f. évi ápril 1-én több szám alatt (4673. 74. 75. és 76) kelt végzésekkel elutasított s oly meghagyással küldetett vissza, hogy ezt legfeljebb 8 nap alatt egy ottani tehát kolomeai ügyvéddel kell ellenjegyvetni, mert az 1873-ik évben kelt birodalmi törvénylap 66-ik számában foglalt 79-ik §. szerint a gácsországi bíróságokhoz benyújtott a semmiségi panaszok csakis gácsországi ügyvéd ellenjegyzése mellett bírálhatók el. A semmiségi panasz ellen meg csak az sem hozható fel, hogy a bíróság által nem értett nyelven volt szerkesztve, mert biz az ékes német nyelven szól. Így állván a dolog kíváncsiak vagyunk arra, hogy ha a m. sz. korona országában levő mindenféle bíróságok az összes birodalomban levő ügyvédek által ellenjegyzett végrehajtásokat fogamatosítanak s perorvoslatokat elfogadnak, e jogszerelemre, mely ellen az illető alperes fölfolyamodással élt: mit felelnék a mi jogászaink?

A francia váltópénzt, mely eddig bronzból készült, nickelből fogják verni. Ilyen van Belgiumban, Németországban és Sveizban. Hogy pedig az ezüst pénztől meg lehessen különböztetni, az új váltópénz nyolcszegletű lesz.

A sárga szín most a divatos Párisban. Az esti mulatságok alkalmával mást, mint sárga ruhát különböző árnyalatokban, alig lehet látni. Ezért nevezték el az ily mulatságokat kanári-báloknak.

A billiárd Franciaországból ered. IX. Károlyt a legjobb billiárd játékosnak tartották annak idejében. XIV. Lajos e játékra Chamillard miniszter oktatta, ki ehhez kitűnően értett. Billiárdja márványból volt fakerítéssel. 1740-ben még csak 20 billiárd volt, 1793-ban már 200, 1815-ben mintegy 2000. Ma több százezerre megy számuk. Vannak helyiségek Párisban, Londonban és New-Yorkban, melyekben 40—50 billiárd is található.

Magyar rizs. Rizst fogyasztó közönségünk s hazafias kereskedőink figyelmét felhívjuk a magyar talajban termelt, magyar géppel braminozott s brilliozott rizsterményre, mely a m. kir. földmívelési miniszter által 1880-ban Temesmegye Detta községében berendezett rizsmalomban Bodola Lajosnál kapható. Összehasonlítva a magyar rizset a külföldről jövő indiai karolinai rizsszel, lehetetlen a höní termény előnyeit el nem ismerni nemcsak a szemek nagyságát, épségét, de ízét, zamátját és táperezjét tekintve is. Söt felülmulja az ugynevezett mantuai-floretton-rizst is, melyhez barnás színere nézve talán minden olasz rizsfajok között legközelebb áll. A magyar rizs továbbá súlyosabb is a külföldinél s barább, mi a talaj minőségétől függ, mert a fekete televényben termelt magyar buza is sokkal barnább verhenyös, mint a szebb és fehérebb, sárgás arany színű külföldi. De ezért még sem állhatja ki a confrontat a magyarral. Ha ugyanazon pénzért jobb hazai cikket, ne adjuk külföldre. Kereskedőink ugyan ritkán karolják fel a hazai cikketeket, szokott uton szeretnek járni s nem hoznak höní cikketeket forgalomba. Azért nem bir a magyar ipar emelkedni. De a fogyasztó közönségtől is sok függ. Ha, a miben lehet, csak höní cikket véssz. fölvirágzik a magyar ipar s kozmopolita kereskedőink is kényszerítve lesznek a magyar cikkeknek előnyt nyújtani.

Apró hírek. Hornyánszky Viktor a főváros leg-régibb nyomdatulajdonosainak egyike meghalt. — **Az eperjesi** görög-kathlikus püspök dr. Tóth Miklós e hó 21-én 49 éves korában hagymázban meghalt. — **Losonc** ismét magyar nyelvi póttanfolyamot rendeznek a magyar nyelvet nem bíró néptanítók számára. — **A kárpáti muzeum** Poprádon lesz felállítva állattani, növénytani, ásvány-földtani s néprajzi iparművészeti szakosztályal.

Nyilvános nyugta. X-ik közlés. A rimaszombati egyesült prot. gymnasium kiegészítése, illetőleg tőkés-jének gyarapítására újabb befolyt adományok! Koós Károly S.-A.-Ujhelyből egyelőre 50 frt. Harmacy Béla 50 frt. Terhes Lajos gyűjtése Edelenyben 7 frt meg 1 rimaszombati lövöldei részvényjegy, mely után az iskola igazgatósága már is 2 frtot vett fel (hozzá járult Terhes Lajos 5 frt meg a nevezett részvényvel, Hörk Pál 1 frt. Császter Ferencz 1 frt.) Mikolai ref. egyház 1 frt. nagybányai ref. egyház 1 frt. özv. Dénes Jánosné 2 frt. Bankó Andras gyűjtése Breznóbányán 24 frt 50 kr. (breznóbányai ev. egyház 10 frt. Bankó 1 frt. Teczak Emil 2 frt. Tegler János 1 frt. Svehla Gusztáv lelkész 1 frt. ifj. Polónyi János jbiró 2 frt. Bruóth

Sámuel 50 kr. Lepinyi János 20 kr. Lopusny Máté 50 kr. Holéczy János 40 kr. Slabecius Sámuel 50 kr. Göllner Rudolf 60 kr. Zachar Rudolf 50 kr. Skrovina János 50 kr., N. N. 40 kr. Polónyi János 50 kr. id. Sramko Mihály 50 kr. Fillo Edé 60 kr. Bruoth János 50 kr. Skrovina Andras 40 kr. Zibrim Mihály 50 kr. Polónyi Egyed János 50 kr.) A fentebbi kegyes adományok mellett hálás készséggel emeljük ki még az isk. pénztár részére a helybeli takarékpénztár 300 frtot és a gömörmegyei nép- és iparbank közgyűlésének 100 frtos kegyes adományait, valamint tápintézetit pénztárunknak az előbbeni részéről 20 frttal, az utóbbi részéről 10 frttal való kegyes támogatását. A tőke gyarapítására eszerint befolyt: 137 frt 50 kr., az előző adományokkal együtt 3350 frt 25 kr. a tanodai és tápintézetit pénztárak javára 430 frt. Ugy az egyesek, mint testületek iránt az iskola legbensőbb hálás köszönetét fejezi ki.

Rimaszombat, 1882. május 21. Az igazgatóság.

Közgazdaság.

Pár szó a trágyázás-, trágyakezelés- és műtrágyáról. (Folytatás.)

Ezen általános ismertetést, habár röviden is, de szükségesnek tartottam közölni, mert még többször lesz alkalmam az egyes trágyanemek felosztásánál leghelyesebben járunk el, ha azokat teljes és egyoldalú vagy műtrágyákra osztjuk.

Teljes trágyák azok, melyek a növény által igényelt tápanyagok legnagyobb részét magukban foglalják, péld. az istállótrágya, zöldtrágya.

Egyoldalú vagyis műtrágyák, melyek a növény-tápanyagok csak egyes részeit, de ezeket nagyobb mérvben tartalmaznak pl. a csonliszt, gypsz stb.

A teljes vagyis istállótrágya alkalmazásáról jelenleg nem akarok bővebben beszélni. Hisz az minden gazda előtt ugy is ismeretes.

Mielőtt áttérnék az egyoldalú trágyák ismertetéséhez, lehetetlen meg nem emlékezni egy nagyon ezélszerű trágyakezelési módról, melyet Schwarzenberg herceg csehországi wittingauai uradalmában láttam. — Az a gond, amit általában a csehországi trágyatelepek kezelése körül kifejtettek, bámulatra ragadhatja a magyar gazdát. De nemcsak a nagy uradalmak, a kisebb gazda is tudatában van, a trágyatelep okszerű kezelésének nagy fontossága. Bár követnők mi is példáját!

A trágyatelepet, ha a helyviszonyok megengedik, mindig az épületek északi oldalára helyezik el — hogy a napsugaraktól védjék. A telep alakja, ha csak lehetséges hosszuknak négyzet, alapja mely a föld felszínével egysíkban fekszik téglával és ezemettel lesz kiépítve. A telep legmélyebb pontján van a trágyalékút, mely körülbelül egy négyszögöl köbtartalmu.

Ezen kutba szájadzik a telepet mindenütt szorosán körülfutó, egy láb széles, és egy láb mély ugyancsak ezemettel kiépített fedetlen közlekedő árok. A trágya az így kiépített telepre kihordva, villa segítségével az egész telepen egyenletesen széthányatik egész az árok belső széleig. A mily mérvben gyűlik a trágya a telepen, oly mérvben fog a körülfutó árokba a trágyalé (híg trágya) is gyülemleni, — ha különben ez lassan menne, ugy a trágyát vízzel öntöztetik meg, hogy a trágyalé képződését elősegítsék.

Ha a trágya magassága a telepen már az egy lábát meghaladja, a közlekedő árok trágyalébe agyagot vegyitnek, s ezen keverékkel a telep oldalait, — lapát segítségével, — naponta a szó szoros értelmében bevakolják, a trágya felszínét pedig a kutra alkalmazott szivattyu segítségével öntözik meg.

Ezen kezelés első sorban, az ammonia elillanásának, s egyáltalán a kipárolgásnak megakadályozása a vakolás és öntözés által; másodsor a trágya gyors és egyenletes érése, — harmadsor a bő trágyalé képződés — melyet löherések és rétek öntözésére használnak, s mely czélra megbecsülhetetlen.

Az így kezelt trágyát a wittingauai uradalomban minden harmadik hónapban hordják ki a telepről a földre, s ez idő alatt tökéletesen megérik.

Ezen trágyakezelési módot gazdatársaimnak nem tudom eléggé ajánlani, — csak egy kísérlet — s meg-vagyok győződve, hogy folytatni fogják. A telep berendezése igen egyszerű és olcsó — terrajzokkal bárkinek szívesen szolgállok, sőt gazdaságunkban annak ezélszerűségét természetben is bemutatathatom.

Egyoldalú trágyák: az egyoldalú trágyák csakis mutathatnak szembetűnő sikert, ha azon növényi tápanyag melyet magukban foglalnak a megtrágyázandó talajon hiányosan van képviselve. Erről tehát csakis kiesiben kivitt kísérletek — vagy pedig vegyelemzések — adhatnak biztos felvilágosítást. Általában igen tanácsos a műtrágyák alkalmazása előtt a dolgot nagyon megfontolni, — s a kisebb kísérletet az általános alkalmazásnak mindig elibe tenni, mert ezek hatása nagyon viszonylagos, — söt lehetnek esetek, hogy egyenesen káros is.

A guano. Rendkívül gazdag trágyaanyag légeny és phosphorsav tartalomban. Eredetere nézve oly éghajlat alól származik, hol alig esik eső. Brazília északi részein találják fel ez anyagot először és mivel azt igen soká nem tudták megmagyarázni. Vegyi alkatrészei arra engedtek következtetni, hogy a halakkal táplálkozó tengeri madarak ürüléke, mely évezredek alatt gyűlt oda, s 20—30 mtr. vastag rétegeket képez, s a rendkívül száraz éghajlat következtében az eső által ki nem lugoztatott hanem csak megszáradt. Később egy hajó ily guano sziget mellett horgonyán ugyancsak ily anyagot hozott fel a tengerről, s ez által arra az elméletre jöttek, hogy ez anyag évmilliardok alatt oda gyűlt tengeri moszatok maradványai, mely a szigetekre tengeri dagályok által hozatott volna fel.

Eredetere e két elmélet áll egymással szemben s egyik sem mondható alaptalannak. A vegyészek saját elméletük mellet azt hozzák fel fő érvül, hogy a guanoa foglalt hippursav kétszerteleül madárürülékre enged következtetni. Határozottan egy elméletet sem lehet elfogadni mert mindkettőből még sok szófér.

A guano rendkívül tápdús trágya 13—14% légeny t tartalmaz s a phosphorsav az egésznek mintegy negyed-részét képezi.

Az afrikai Bakker guano sokkal értéktelenebb, légeny tartalma csekély, s főleg phosphorsav és mészből áll.

A guano mint superphosphat fordul elő a keres-

kedésbe mit a nyers guanóból egyszerű kénsavval való kezelés által nyernek.

Kétségtelenül ez egyike a leghatásosabb leggyorsabban működő trágyanemeknek, s kedvező körülmények között egész a esodával határos eredményeket lehet vele elérni.

Hidegebb és nedvesebb éghajlat alatt főleg foszfor-sav és légeny-szegény alapok alkalmazható nagy eredménnyel, de hatása nem tartós. Oly helyeken hol a guanot gyakran és bőven alkalmazták, igen szép terméseket értek

ugyan el, de a talaj termőképessége később annál inkább hanyatlott. Ennek magyarázata abban rejlik, hogy a guanó a talajban rejlő növény-tápanyagok feloldását, tehát felhasználását igen siettetni, túl nagy légeny-tartalma által.

A guanó alkalmazását bő szakismeret hiánya mellett nem, hogy hasznosnak, de egyenesen károsnak tartom, mert elérhetünk ugyan általa egy-két évi bő termést, de visszahatása annál szomorubb. Kertészetekben alkalmazható még talán előnyvel.

Különbö a guanó-korszak nagyon a végét éli, mert a brazilai telepek kezdenek kimerülni, s már is igen drága. (1 mtr. m. 9 frt.)

A mezőgazdaságban a vetés előtt hintették ki talajra s beboronálták, vagy pedig a már kikelt vetésre — főleg kalászosok és repeze — hintették szét ugyanily módon. Kertészetekben vízzel felhígítva, mint higtrágyát alkalmazták. (Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő s laptulajdonos: **Pető Porubszki Pál.**

Magán-hirdetések.

Önkéntes árverési hirdetmény.

Putnokon, a város közelében fekvő, mintegy 15 kapás, jól művelt első osztályu borház, alatta pénzével ellátott szőlő, idei termésével vagy a nélkül, **f. év. május hó 31-ik napjának d. e. 10 óráján** Putnok városházánál megtartandó önkéntes árverés útján elfog adatni, erről venni szándékozők ezennel értesítetnek. — Feltételek Putnok város bírójánál megtekinthetők.

Ajnácskői gyógyfürdő.

Gömörmege Ajnácskő-Sőreg (vasutállomás.)

Hatályos vasas fürdőkkel és szénsavas savanyúvíz forrással. Gyógyhely mindenféle női betegségek ellen; továbbá csúszos és köszvényes bajoknál, vrszegénységénél, sápkórúknál, idült idegbajoknál.

Gyönyörű fekvése és jó levegőjénél fogva kitünő időző hely üdülő betegek számára.

Az elő- és utóévadban május 15-től július 1-ig és augusztus 15-től szeptember végéig a lakások jutányosabban számíttatnak.

Menetéri jegyek 33¹/₃% árengedéssel minden nevezetesebb vasuti állomáson válthatók. Posta állomás. Az ajnácskői vasuti állomáson minden vonat érkezésénél kényelmes kocsikról van gondoskodva.

Jó cigányzene, olvasó és tánczterem, zongora, tekeasztal és tekepálya, és ujságok a vendégek rendelkezésére állanak. A szobák új butorokkal és ágyneművel el vannak látva. Izraeliták számára külön konyháról van gondoskodva.

Fürdőorvos: **Dr. Zsingor László** helyben lakik.

Lakmegrendeléseket elfogad és minden más megkeresésre készséggel válaszol **az ajnácskői fürdőbérő.**

Orvosi bizonylatok

a MARGIT gyógyforrásról.

Előnyös tulajdonsága valamennyi szikéleges vizek között, — vegyi alkotászeinek szerencsés összetétele, — kevés szabad, de gazdag, félig kötött szénsav tartalma.

Dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár és kir. tanácsos. Jó hatásának találtam a légutak és gyomorhártyának hurutos bántalmainál. A Seltersi-, Redelni-, Vichy- stb. vizektől különbözik, esékélyebb szabadszénsav tartalmánál fogva s azért véreszek lehetőségénél vagy a hol a vérkeringési szervek izgatásától kell tartani, a szénsavanyú dúsabb vizek fölött előnyvel bír.

Dr. Gebhardt Lajos egyetemi tanár. Rókus-kórház igazgatója. Kiválóan jó hatásának bizonyult a légző-, emésztő- és vizezőszervek hurutos bántalmainál oly annyira, hogy jelenleg rokonalkatu más ásványvíz kórházunkban alig rendeltek, — esékély szabad szénsav tartalmánál fogva oly esetekben is sikeresen alkalmazzuk, a melyekben a Seltersi-, Giesshübli-, Gleichenbergi vizeknek használata határozottan káros volna.

Dr. Navrátil Imre egyetemi tanár. Torok-, gége-, légeső- és hörgőbetegségekben igen jó, kiváló hatást pedig akkor gyakorolt, ha az említett szervek bántalmánál rokon természetű gyomorhaj volt jelen.

Dr. Poór Imre egyetemi tanár. Gége-, tüdő-, gyomor-, vizező- és idült hurutját szintúgy oszlatja, mint a Seltersi-, Gleichenbergi-, Giesshübli. Előnye, hogy a betegek élvezettel isszák s hogy sem bevétel, sem belelevezve, a fejben vagy tüdőben nem okoz semmi vértörődést.

Dr. Kétly Károly egyetemi tanár. Légző-, emésztőszervek hurutos bántalmainál jó eredménnyel alkalmaztam. Seltersi-, Gleichenbergi-, Giesshübli vizek fölött kisebb szénsav tartalmánál fogva előnyvel bír.

Dr. Barbás József Rókus-kórházi főorvos. Légeső-, emésztő- s vizezőszervek hurutos bántalmainál bátran versenyez a külföldi szikéleges ásványvizekkel.

Dr. Bamberger Henrik egyetemi tanár, udvari tanácsos. Légző-, emésztő-szervek idült hurutjainál tapasztalt eredmény bizonyítja, hogy gyógyhatásban teljesen azonos a Seltersi-, Giesshübli- és Vichy vizekkel.

Dr. Duchek András egyetemi tanár, udvari tanácsos. Összetétele és kellemes ízénél fogva ajánló a légző- és emésztő-szervek kórállapotainál.

Hamisítások és szándékos felvezetések elkerülése tekintetéből kérjük a tekintetes orvosi kart, hogy a t. ez. közönséget, hogy az eddig használt „Luhí“ név mellőzésével ezentúl csak a „Margit gyógyforrás“ elnevezést használják.

Borral használva a legegészségesebb és legkellemesebb ital.

11—12 **Dr. Karlovsky utódai a „Margit gyógyforrás“ igazgatósága.**

Főraktár: Rimaszombatban Kern Adolf ur kereskedésében.

Vétele és eladása

mindennemű

állampapirok, sorsjegyek, értékpapirok, részvények, elsőbbségi kötvények, érempénzek stb., váltó-kiírás külföldi piacokra.

IGÉRVÉNYEK MINDEN HUZÁSHOZ.

Megbízások eszközlése a budapesti és bécsi tőzsdéken.

Tökeelhelyezésre különösen ajánlja az alólírt váltó-üzlet

a pesti magy. kereskedelmi bank 5%-os zálogleveleit

melyek a legnagyobb biztonság mellett azon előnyt is nyújtják, hogy a jelenlegi árfolyam szerint, ha ki is huzatnak, veszteséget nem eredményeznek, és napi árfolyamon adatnak el.

A pesti magyar kereskedelmi bank váltó üzlete

10—10

Budapest, Dorottya-utca 1. sz. (sejé ház.)

1—15 BROGLE JÓZSEF,

gép- és rostalemez-gyára Budapest.

Gyár: váciút az osztr. állam vaspálya közelében. Raktár: váczikörút 68. sz.

Ajánlja minden gazdasági kiállításon kitüntetett javított gyártmányait, mint:

Trieurókat változó rostával

Tisztítógépeket szelelővel

különlegességek malmok

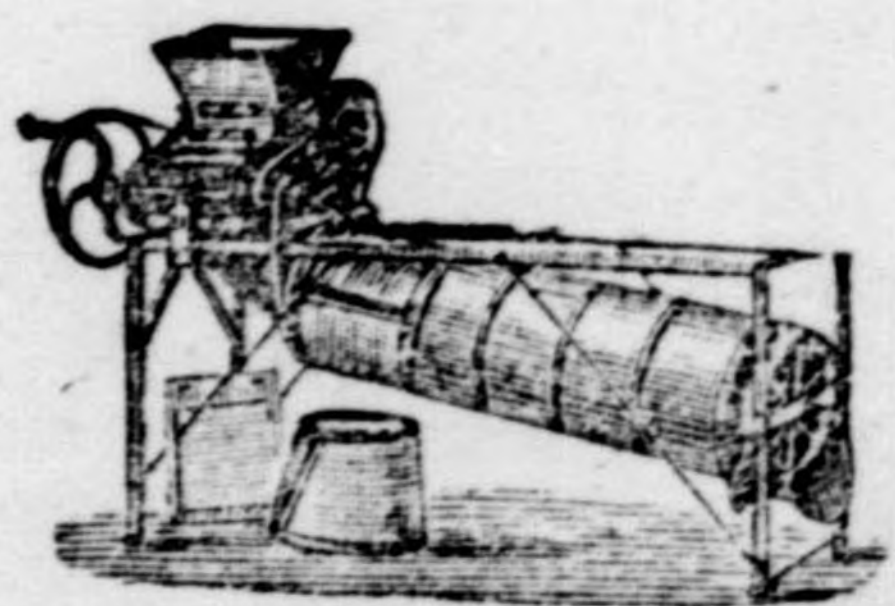
számára 28. 466. szám alatt

szabadalmazott hármaskék-

ket, eséplőgép-rostá-

kat, lyukasított és ha-

sított lemezeket, vas, acél és horganyból, valamint mindennemű gazdasági gépek és szereket. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Árverési hirdetmény.

729. sz. 1882. — A nagyrőzei kir. járásbíróóság mint tkvi hatóság részéről közhírré tétetik, miszerint **Pohorella község** telpereinek 1464 frt 72 kr. tőke s járuléka iránti végreh. ügyében a pohorellai 2. 3. 333. 398. 374 és 407. sztkben 750 frt — krka becsült ingatlan birtoknak és 246 frt 50 kr. becsült ingóságok: k elárverelése elrendeltetik, s annak megtartására határnapul 1882 június 16-án d. e. órája Pohorellán a község házában azon hozzáadással tüzetik ki, hogy ezen határnapon a kérdéses ingatlanok becsáron alól is elfognak adatni.

A venni szándékozők kötelesek az árverésnek megkezdése előtt a kikiáltási árnak 10%-át, vagyis 146 frt 47 krt. készpénzben bánatpénzül a kiküldött kezébe letenni.

Kir. bíróság mint tkönyvi hatóság Nagy-Rőzén, 1882. márczius 13.

Molitzsiz, kir. járásbíró.

Üzlethelyiség változtatás.

Mélyen tisztelt közönség!

A nagy kiárlásom tartama alatt irányomban tanusított bizalmáért és tömeges látogatásaért hálás köszönetemet nyilvánítva, immár van szerencsém arról értesíteni, hogy üzletemet a főtéren 13-ik sz. a. lévő újonnan épült saját házamba tettem át.

Cél- és korszerűnek találván új üzletemet korszerű árukkal öregebiteni, a leghirvevesebb gyárakban tevén tetemes be- vásárlásokat, mely alkalommal a mostan uralgó divatra-, ruha- és diszkelmeket illetve, kiváló figyelmet fordítva, azon kelemes helyzetbe vagyok, hogy a n. é. közönség e téren nyilvánuló követelményének nagy mérvben megfelelhettek.

Főgyekezetem továbbá oda lesz irányozva, hogy a már eddigelé irányomban tanusított bizalmát nem csak hogy továbbra is megtarthassam, hanem jó minőségű ezikkel illendő árért való kiszolgálása által mindinkább fokozhassam.

Rimaszombat, 1882. május 20-án

Maradtam a n. é. közönségnek

kész szolgálja

Engel Adolf.

GUTJAHR és MÜLLER

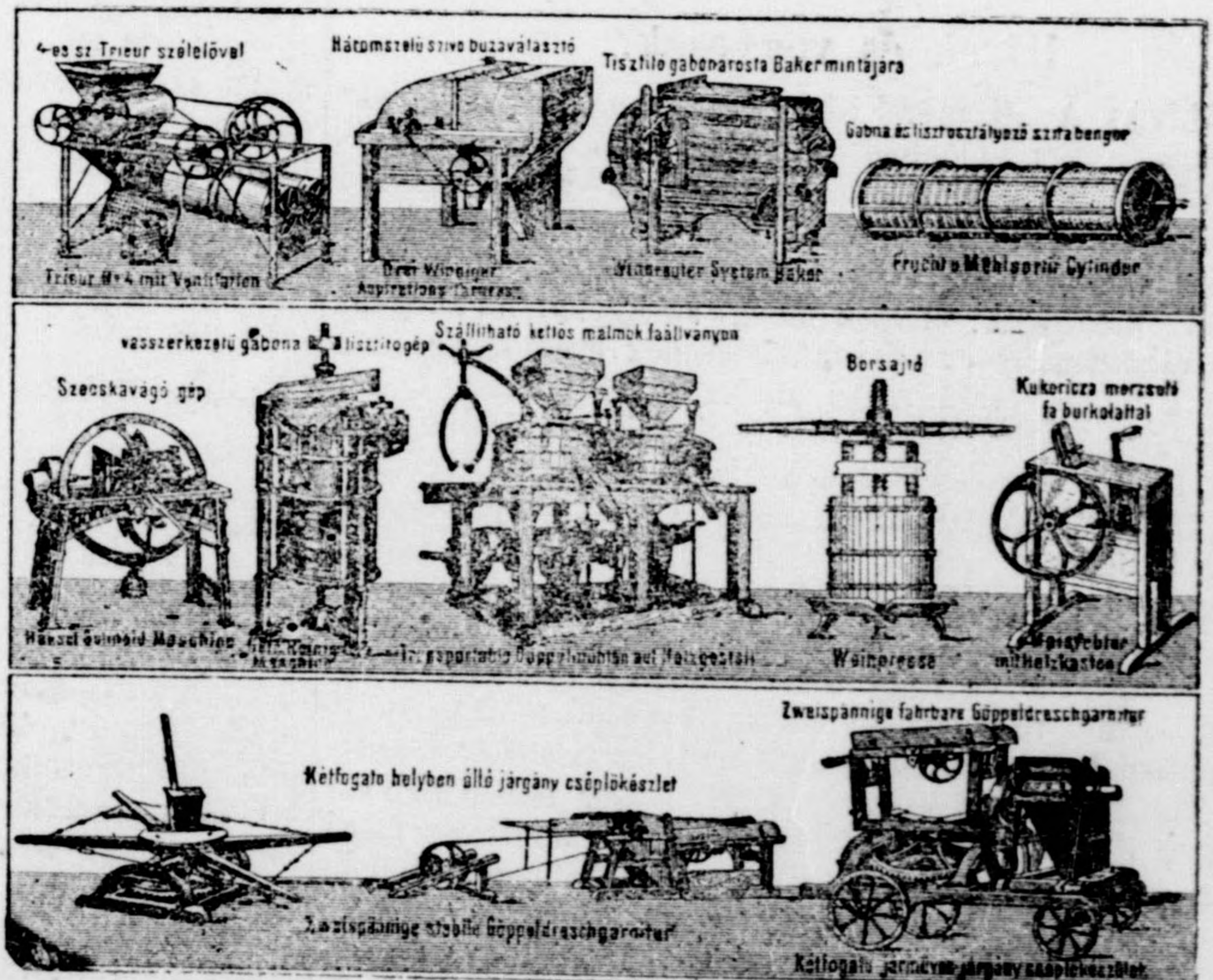
(ezelőtt BROGLE J. és MÜLLER.)

Első budapesti Trieur, rostalemez és gazdasági gépgyár

Budapestben: a Margithid közelében.

Ajánlják szolid szerkezetű és javított gyártmányukat, mint:

Trieurök gazdaság számára: Járgány-eséplőgépek. Szelelő-rosták. Kukorica-morzsolók. Szecsavágók és Borsajtók.

Különlegességek malmok számára: Dupla malmok. Malom trieurhengerek. Gabona-osztályozó hengerek. Koptatógépek. Daraválasztógépek. Tarárok (Detacherök.)

Malom-alkatrészek: u. m. Transmissiók. Szijskerekek.

Rostalemezek: Cséplőgép-rosták. Liszthengerszítők. Koptató-lemezek. Ráspoly-lemezek stb.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

Gyári raktár és képviselőség: Rimaszombatban **SZOJKA J.** urnál.

2—30